

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:

Det vanskeligste er hullet i taket. I et moderne hus med takplater kan det være relativt lett, i et eldre hus med takstein noe verre.

TIDSFORBRUK:

Avhenger av forholdene. Vi brukte cirka en dag.

PRIS:

Cirka 2000 kroner for dette prosjektet. Herav ca. 1300 kroner for ventilatoren.

Det krever litt ekstra når ventilasjonen skal føres gjennom taket i stedet for å bli sendt ut gjennom en yttervegg. Første skritt er å samle mot til å skjære hull gjennom taket.

SIKKERHET

Fall ikke ned. Når du klatrer opp på et tak, så sørg enten for et stillas eller ei sikkerhetsline. Et fall på bare få meter kan være invalidiserende eller i verste fall dødelig, og ei sikkerhetsline med sele koster ikke all verden.

Når fuktigheten stiger på badet, starter ventilatoren og sender den fuktige lufta ut i det fri.

Slipp dampen ut over tak

En ventilator på badet sikrer frisk luft og minsker risikoen for fuktskader. Dersom ventilasjonen kan føres gjennom en yttervegg, er det en enkel oppgave, men her skal dampen slippes ut gjennom taket.

Speilet dugger, og veggene er fuktige. Badet har vært deilig og langt. Du er ren, du har fått varmen i hele kroppen, og når du har blitt tørr, forlater du badet mens døra sakte går igjen bak deg.

Du selv er nok varm og tørr, men baderommet ditt er fortsatt fuktig, og for huset er fuktighet og varme ikke en heldig kombinasjon. Etter hvert vil du legge merke til at lufta på badet blir dårligere. Det lukter kanskje litt rått og muggent, og snart kan du se de første tegnene på at det er noe galt

med inneklimate: Mugg og sopp begynner å sette sine mørke spor i hjørnene, spesielt i dusjkabinettet, rundt badekar og avløp og andre steder der fuktigheten samler seg.

Heldigvis trenger det ikke å gå så galt. En enkelt ventilator – ei baderomsvifte – av god kvalitet (kjøp en merkevare) og noen enkle baderegler kan redde både hus og inneklimate. Og selv om det kanskje ikke er mulig å bore hull i veggen og sende ut den dårlige lufta den veien, er det håp. Her viser vi hvordan du kan slippe ut fuktigheten gjennom et hull i taket.

Hull i taket

Når du skal føre ventilasjonen ut gjennom taket, må du vurdere hvor du vil ha ventilatoren sittende nede fra badet. Ved hjelp av tegninger og meterstokk må du så beregne omtrent hvor det skal være hull i taket.

Husk at det ikke er fritt valg. Du kan ikke skjære i stykker de bærende delene av takkonstruksjonen, og takhetta som skal dekke ventilasjonsrøret, skal passe inn i takplatene. Den hetta vi bruker her, erstatter ei takplate så her må vi være helt nøyaktige.

Har du takstein eller annet takbelegg som ikke kan tas av i plater, må du ha ei takhette som passer til det. Spør forhandleren eller produsenten.

1 Fjern ei takplate, og bor et hull i undertaket med et søkebor.

Søkebolet skal sikre at hullet kommer på riktig sted nede på badet.

VIKTIG! Sjekk først at du ikke borer i kabler, rør eller andre installasjoner.

2 Sag nå et hull gjennom hele takkonstruksjonen. Ei stikksag eller ei bajonettsag er velegnet. Vær oppmerksom på at røret er 100 mm i diameter og skal isoleres. Et hull på Ø 200 mm passer derfor.

3 Den nederste delen av takhetta skal festes. Her er det et undertak med takpapp. Ei lekt sages over, den flate kragen på hetta dyttes inn under pappen. Hetta festes med fasadeskruer, pappen limes fast, og lekta spikres på igjen.

4 Den øverste delen av takhetta legger du oppå taklektene.

Takplatene legges oppå den øvre delen av takhetta, og under den nedre delen slik at vannet ikke kan renne inn under taktekingen.

5 Legg takplatene på plass. Nå har ikke regnvannet mulighet til å komme inn på loftet. Selve hatten er festet med fasadeskruer og kan tas av når vi skal montere ventilasjonsrøret.

TIPS

Ungå å bøye røret. Jo mer loddrett du kan komme opp gjennom loft og tak, jo bedre. Må du bøye avtrekksrøret, så bøy så lite som mulig. Jo flere ganger du bøyer, jo mer motstand møter lufta.

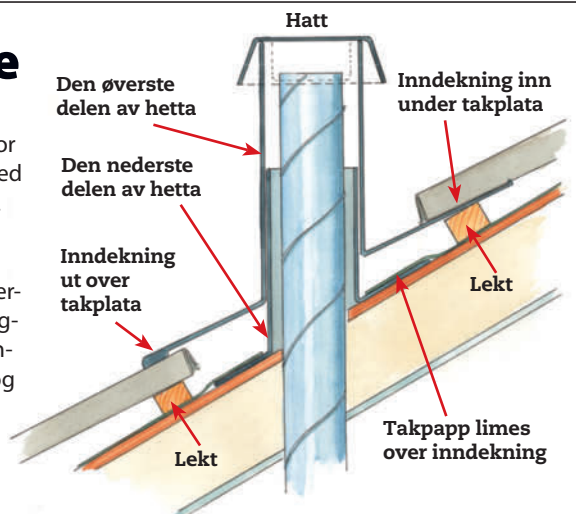

WWW

Ut gjennom veggen. Skal du føre ventilasjon gjennom en yttervegg i stedet for som her gjennom taket, kan du lese mer om det på www.gjoerdetselv.com. Skriv «ventilasjon» i søkefeltet på hjemmesiden.

Tett takhette

Monterer du takhetta riktig, trenger du ikke å være redd for at regnet plutselig drypper ned gjennom taket og inn i huset. Hetta består av tre deler: en underdel som festes tett til undertaket eller lekter, en overdel som plasseres oppå. Så legges takplatene slik at regnvannet renner oppå takplatene og aldri inn under dem. Til slutt setter du på en hatt som stenger for regnet.

Hull i himlingen

1 Når hullet i taket er skåret, må du lage hull i himlingen. Det er viktig at hullet i himlingen er nøyaktig under hullet i taket. Et lodd gir deg en helt nøyaktig markering av hvor hullet skal plasseres.

2 Bor med et tynt søkebor ned gjennom himlingen. Løft først opp isolasjonen, og sjekk at du ikke kommer borti skjulte kabler eller andre installasjoner.

3 Med ei skarp hullsag borer du nå hull i himlingen nedenfra. Senterboret plasserer du om mulig i hullet fra søkeboret. Til et 100 mm rør bruker vi her ei hullsag med en diameter på 110 mm.

Ventilasjonsrør

Veien som lufta tar ut i det fri går gjennom et såkalt spirorør med en diameter på 100 mm. Røret er galvanisert og fås i forskjellige dimensjoner alt etter størrelsen på ventilatoren.

Den letteste måten å tilpasse lengden på røret er å dytte det opp i hullet nedenfra til den nederste enden av røret er i plan med himlingen, og så feste det midlertidig med en kile eller en spiker.

Oppe på taket kan du så markere hvor røret skal sages over.

Røret skal isoleres når det passerer det kalde loftsrommet. Ellers vil det oppstå kondens inne i røret. Det oppstår når varm luft med mye fuktighet blir avkjølt.

1 Dytt spirorøret oppover til det sitter helt plant med himlingen. Fest det midlertidig med en liten spiker eller en kile.

Røret skal sages over der hvor det flukter med overkanten på takhetta.

2 Oppå taket markerer du hvor røret skal sages over. Det skal flukte med overkanten på takhetta som vist her.

VERKTØY

Ei sag med store krefter. Ei hullsag på 110 mm i diameter kan, om den setter seg fast, belaste håndledet ditt hardt. Lei eventuelt en kraftig drill med innstillbart moment slik at den stopper hvis saga setter seg fast.

VIKTIG

Lapp dampsperra. Lager du hull i ei dampsperre (plastfolien under isolasjonen på loftet), må du lappe den og teipe den tett og varig til f.eks. ventilasjonsrøret. Ellers risikerer du at fuktig luft nedenfra gir råte i isolasjonen.

Legg et papir rundt røret så du får en nøyaktig markering.

3 Røret sager du over med ei baufil. Lag en markering hele veien rundt, og drei så røret etter hvert som du får saget hull inn til midten av røret.

4 Isolér røret hele veien opp til toppen. Pass på at isolasjonen blir sittende godt for eksempel ved å surre den med ståltråd. Her er det gjort plass til 50 mm isolasjon.

Ventilatoren

1 Elektrikeren skal føre en kabel langs spirorøret. Når kabelrøret sitter så tett på som her, blir det helt skjult av ventilatoren når den er satt opp.

VIKTIG! Den elektriske installasjonen skal utføres av en autorisert elektriker.

2 Nå kan ventilatoren monteres. På denne modellen fra Pax er det mulig å ta ut selve vifta, når den skal renses for støv og smuss.

3 Nå forsvinner den dårlige lufta ut gjennom takhette. Ventilatoren er fuktstyrt slik at den starter når fuktigheten i rommet stiger, og stopper av seg selv når det innstilte nivået er nådd.

Når det skal luft ut, må det luft inn

Du kan ikke fjerne dårlig luft fra et rom uten at det kommer inn ny luft. Derfor skal du sørge for at lufta kan sirkulere fra rom til rom i hele huset.

Med en ventilator på badet kan du få den dårlige lufta ut fra rommet. Men hvis rommet ikke får tilført ny luft, hjelper ventilatoren lite. Derfor må huset ditt få inn frisk luft via en friskluftsventil. Den må enten sitte i veggen eller i vinduene – eller om nødvendig begge steder.

For at den friske utelufta kan komme inn på badet og erstatte den dårlige

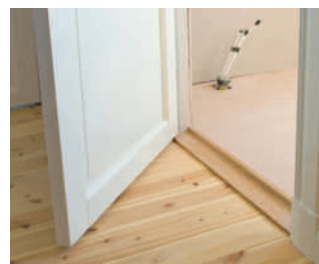
lufta, må du dessuten sørge for ventiler mellom de enkelte rommene i boligen. For eksempel ventiler som du borer inn i skilleveggene. Med ventiler mellom rommene kan du dessuten ofte unngå trekk langs gulvene.

Les mer om hvordan du sikrer god ventilasjon i hjemmet på hjemmesiden www.gjoerdetselv.com.

VIKTIG

Sag av litt av døra. For å få frisk luft inn på badet kan du sage en centimeter av dørbladet slik at lufta kan komme inn.

Friskluftsventiler kan monteres direkte i vindusrammene. Et diskret alternativ.

Friskluftsventilen skal beskyttes mot vinden.

Mellom rom bør det, om nødvendig, sitte ventiler slik at luft kan passere.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer

- Ventilator med tids- og fuktstyring (Pax), hos rørleggere og byggevareforretninger www.pax.se
- Spirorør, Ø 100 mm
- Takhette, Benders
- Friskluftsventil til yttervegg+vindu
- Ventiler og rister til skillevegger
- Veggør til ventilasjonsrister

Dessuten:

- Fasadeskruer
- Takpapplim

Spesialverktøy

- Bajonettsag
- Hullsag, Ø 110 mm
- Langt søkebor (8 mm)